

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Інститут філології

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Іщенко Н. М.

«24» серпня 2018

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАБЕЗПЕКА

Спеціальність 6.030301 «Журналістика»

Розробник

Монахова Т. В.

Завідувач кафедри розробника

Монахова Т. В.

/Директор Інституту філології

Пронкевич О. В.

Начальник НМВ

Потай І. Ю.

Миколаїв – 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Медіабезпека	
Галузь знань	06 «Журналістика»	
Спеціальність	6.030301 «Журналістика»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	«Журналістика»	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	IV	
Навчальний рік	4	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	8	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3,5 кредитів / 105 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30	
	15	
	60	
Відсоток аудиторного навантаження	43%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: теоретична та практична підготовка, яка передбачає формування знань і навичок щодо створення безпечних і здорових умов життя і діяльності для журналіста та осіб з якими він співпрацює, умов гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства.

Завдання:

- вивчення оптимальних параметрів життєдіяльності людини;
- з'ясування умов формування небезпек;
- прогнозування небезпек, визначення методів та засобів попередження за зменшення впливу негативних чинників на людину, колектив;
- оволодіння системами формування та підтримання здоров'я та забезпечення гармонійного розвитку;
- знання основ надання першої допомоги у надзвичайних ситуаціях;
- знання законодавчої бази в галузі безпеки життєдіяльності та роботи журналіста.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності журналіста;
- принципи гармонійного розвитку журналіста та сталого розвитку суспільства;
- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я журналіста, та методи їх виявлення;
- основні принципи колективної безпеки;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності журналіста.

має вміти:

- застосувати знання в практичних ситуаціях;
- спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- опанувати знання та розуміти предметну сферу й професійну діяльність;
- бути критичним і самокритичним;
- бути здатним до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- спілкуватися з представниками професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- бути здатним до міжособистісної взаємодії;
- бути здатним до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях;
- формувати інформаційний контент;
- створювати інформаційний продукт;
- створювати і контролювати командну професійну діяльність.

2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Основні джерела небезпеки в роботі журналіста	8	4	15
2	Безпека журналістів: юридичний аспект	6	3	15
3	Робота журналістів в екстремальних умовах: масові заворушення, техногенні катастрофи, зона стихійного лиха та епідемії	8	4	15
4	Журналіст у зоні бойових дій. Військова журналістика	8	4	15
	Разом	30	15	60

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 1. Основні джерела небезпеки в роботі журналіста.</p> <p>Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.</p> <p>Надзвичайні ситуації природного, техногенного та антропогенного характеру.</p> <p>Журналістські розслідування та особиста безпека журналіста.</p> <p>Контактування журналіста з працівниками охорони, військовими, співробітниками правоохоронних служб та служб безпеки під час виконання ними службових обов'язків.</p> <p>Небезпека замаху, теракту, пограбування, фізичного нападу в роботі журналіста.</p> <p>Фізичні та психологічні перевантаження, стреси, втома.</p>
2	<p>ТЕМА 2. Безпека журналістів: юридичний аспект. Закони України, що регламентують діяльності журналістів (Закони України “Про інформацію”, “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”).</p> <p>Режими доступу до інформації в Україні (відкрита інформація, інформація з обмеженим доступом, конфіденціальна інформація, таємна інформація). Інформаційний запит, оскарження відмови або відстрочки в задоволенні запиту. Відповідальність за</p>

	<p>порушення законодавства про інформацію. Відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналістів (Кримінальний Кодекс України, ЗУ “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналіста”), визначення законної професійної діяльності журналіста у Законі України “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”.</p> <p>Права і обов’язки журналіста (ЗУ “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”).</p> <p>Адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність журналіста.</p>
3	<p>ТЕМА 3. Робота журналістів в екстремальних умовах: масові заворушення, техногенні катастрофи, зона стихійного лиха та епідемії.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час пожежі. Тактика поведінки та дії під час повені, затоплення населених пунктів. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від повені.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час землетрусу. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від землетрусу.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час зсувів ґрунту, селевих потоків. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від селевих потоків, зсувів ґрунту. Аварії (катастрофи) на промислових об’єктах, на об’єктах нафтової, хімічної і газової промисловості; сильнодіючі отруйні та токсичні речовини; симптоми ураження. Правила безпеки перебування та роботи журналіста на місці аварії.</p> <p>Транспортні аварії (катастрофи) та правила безпеки перебування на місці катастрофи.</p> <p>Особиста безпека журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, мітингів, концертів, фестивалів, спортивних змагань тощо). Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки. Поведінка натовпу в умовах паніки та основні джерела загрози для життя. Психологія натовпу.</p> <p>Особиста безпека журналіста під час роботи в зоні масових безпорядків, зіткнень, заворушень. Прояви немотивованого насильства, агресії та основні заходи особистої безпеки журналіста.</p>
4	<p>ТЕМА 4. Журналіст у зоні бойових дій. Військова журналістика.</p> <p>МГП про діяльність журналістів в зоні збройних конфліктів. Визначення статусу журналіста, що знаходиться в зоні збройного конфлікту. Підготовка журналіста до відрядження в зону збройного конфлікту. Журналістське посвідчення, одяг, символіка. Медичний огляд, щеплення, вакцинація. Порядок акредитації в зоні збройного конфлікту. Проблема доступу до джерел інформації. Поведінка журналіста під час затримання, захоплення у полон, викрадення. Спроба втечі. Проблеми зберігання інформації та пересування журналіста по території в умовах збройного конфлікту (у місті, поза містом). Основні міжнародні правозахисні інститути, що працюють в зоні збройного конфлікту, та порядок встановлення зв’язку з ними. Харчування та побутові умови роботи журналіста в зоні збройних конфліктів, основні джерела небезпеки. Страхування журналіста. Застосування журналістами бронежилетів та інших засобів захисту. Журналіст і зброя. Контрольно-пропускні пункти: особливості контактування з озброєними людьми, гроші, документи, техніка.</p>

3.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 1. Основні джерела небезпеки в роботі журналіста.</p> <p>Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.</p> <p>Надзвичайні ситуації природного, техногенного та антропогенного характеру.</p> <p>Журналістські розслідування та особиста безпека журналіста.</p> <p>Контактування журналіста з працівниками охорони, військовими, співробітниками правоохоронних служб та служб безпеки під час виконання ними службових обов’язків.</p> <p>Небезпека замаху, теракту, пограбування, фізичного нападу в роботі журналіста.</p>

	Фізичні та психологічні перевантаження, стреси, втома.
2	<p>ТЕМА 2. Безпека журналістів: юридичний аспект. Закони України, що регламентують діяльності журналістів (Закони України “Про інформацію”, “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”).</p> <p>Режими доступу до інформації в Україні (відкрита інформація, інформація з обмеженим доступом, конфіденціальна інформація, таємна інформація). Інформаційний запит, оскарження відмови або відстрочки в задоволенні запиту. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію. Відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналістів (Кримінальний Кодекс України, ЗУ “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналіста”), визначення законної професійної діяльності журналіста у Законі України “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”.</p> <p>Права і обов’язки журналіста (ЗУ “Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні”).</p> <p>Адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність журналіста.</p>
3	<p>ТЕМА 3. Робота журналістів в екстремальних умовах: масові заворушення, техногенні катастрофи, зона стихійного лиха та епідемії.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час пожежі. Тактика поведінки та дії під час повені, затоплення населених пунктів. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від повені.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час землетрусу. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від землетрусу.</p> <p>Тактика поведінки та дії під час зсувів ґрунту, селевих потоків. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від селевих потоків, зсувів ґрунту. Аварії (катастрофи) на промислових об’єктах, на об’єктах нафтової, хімічної і газової промисловості; сильнодіючі отруйні та токсичні речовини; симптоми ураження. Правила безпеки перебування та роботи журналіста на місці аварії.</p> <p>Транспортні аварії (катастрофи) та правила безпеки перебування на місці катастрофи.</p> <p>Особиста безпека журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, мітингів, концертів, фестивалів, спортивних змагань тощо). Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки. Поведінка натовпу в умовах паніки та основні джерела загрози для життя. Психологія натовпу.</p> <p>Особиста безпека журналіста під час роботи в зоні масових безпорядків, зіткнень, заворушень. Прояви немотивованого насильства, агресії та основні заходи особистої безпеки журналіста.</p>
4	<p>ТЕМА 4. Журналіст у зоні бойових дій. Військова журналістика.</p> <p>МГП про діяльність журналістів в зоні збройних конфліктів. Визначення статусу журналіста, що знаходиться в зоні збройного конфлікту. Підготовка журналіста до відрядження в зону збройного конфлікту. Журналістське посвідчення, одяг, символіка. Медичний огляд, щеплення, вакцинація. Порядок акредитації в зоні збройного конфлікту. Проблема доступу до джерел інформації. Поведінка журналіста під час затримання, захоплення у полон, викрадення. Спроба втечі. Проблеми зберігання інформації та пересування журналіста по території в умовах збройного конфлікту (у місті, поза містом). Основні міжнародні правозахисні інститути, що працюють в зоні збройного конфлікту, та порядок встановлення зв’язку з ними. Харчування та побутові умови роботи журналіста в зоні збройних конфліктів, основні джерела небезпеки. Страхування журналіста. Застосування журналістами бронежилетів та інших засобів захисту. Журналіст і зброя. Контрольно-пропускні пункти: особливості контактування з озброєними людьми, гроші, документи, техніка.</p>

3.3. Завдання для самостійної роботи

1. Підготовка до практичних занять (опрацювання наукових і методичних матеріалів, перегляд рекомендованих відео, конспектування онлайн-публікацій).
2. Здійснення медіакритичного аналізу текстів різних жанрів і тем.

Всі види робіт виконуються в межах тематики курсу. Тема роботи обирається і формулюється студентом самостійно у межах матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

4. Підсумковий контроль

Залік із навчальної дисципліни «Медіабезпека» проводиться в усній формі у вигляді публічного захисту медіатвору з обраної теми.

Презентація (виступ + аудіо-візуальна демонстрація) оцінюється у 20 балів.

Захист, тобто відповіді на питання за обраною темою, щодо методики проведення та релевантності результатів також оцінюється у 10 балів.

5. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Підготовка до практичних занять (опрацювання наукових і методичних матеріалів, перегляд рекомендованих відео, конспектування онлайн-публікацій).	50
2	Продуктування медіатексту.	2x 10 = 20
3	Презентація медіатексту та публічний захист роботи.	30
	Разом	100

1. Під час написання медіатексту необхідно дотримуватися таких вимог: з'ясувати причини, за яких визначилася проблема, чітко сформулювати тезу, відібрати аргументи, сформулювати висновок, вміти зробити аналіз щодо наукової значимості поданої інформації.

2. Презентація виконується в комп'ютерній програмі Power Point і передбачає ілюстрований виклад певного фрагменту матеріалу або становить відеоролик. Усі види робіт виконуються в межах тематики курсу. Тема роботи обирається і формулюється студентом самостійно у межах матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

3. Опрацювання критичних матеріалів здійснюється у вигляді опорних конспектів до курсу та дискусій на семінарських заняттях.

6. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Безопасность работы журналиста : пособ. [Электронный ресурс] / Международная федерация журналистов. – Бишкек, 2003. – 64 с. – Режим доступа к пособию : http://www.ifj.org/fileadmin/images/Live_News_versions/Live_News_RU.pdf (Заглавие с экрана).
2. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів. – К.: Каравела, 2004. – 328 с.
3. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 332 с.
4. Романюк О. М. Заручники інформації: посіб. – К.: Такі справи, 2007. – 168 с.
4. Руководство по безопасности для журналистов [Электронный ресурс] / Комитет по защите журналистов. – Режим доступа к пособию : <http://www.cpj.org/ru/2014/01/security-guide.php> (Заглавие с экрана).

Додаткові:

1. Безпека інформації: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Інститут масової інформації. – Режим доступу до посіб.: <http://imi.org.ua/bezpeka/spravochnik-po-bezopasnosti> (Назва з екрану).
2. Гассер Г.-П. Защита журналистов в опасных командировках. – М., 1994.
3. Глушко О. Журналістське розслідування: теорія, історія, практика: навч. посіб. / О. Глушко. – К.: Арістей, 2008. – 144 с.
4. Гостюшин А.В. Энциклопедия экстремальных ситуаций. – М., 1994.
5. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. – К., 1993.
6. Дэвис Б. Энциклопедия выживания и спасения. – М., 1997.
7. Інтерв'ю з Робіном Гайссом, офіційним представником Міжнародного Комітету Червоного Хреста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/interview/protection-journalists-interview-270710.htm> (Назва з екрану).
8. Ильичев А.А. Большая энциклопедия городского выживания. – М., 2000.
9. Кодекс поведения участников боевых действий. – МККК (Международный Комитет Красного Креста), Женева, 1995.
10. Кудряшов Б.Г. Выживание в зоне вооруженных конфликтов. – Краснодар, 1999.
11. Міжнародне гуманітарне право: підруч. – К.: Знання, 2007. – 467 с.
12. Моду А. Международное гуманитарное право и деятельность журналистов. – М., 1994.
13. Мэйелл М. Энциклопедия первой помощи. – М.-СПб., – 1996.
14. На линии огня. Журналисты на войне [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://redactor.in.ua/ru/actual/6602.Na_linii_ognya_zhurnalisti_o_voyne (Заглавие с экрана).
15. Ольшанский Д.В. Психология террора. – М., 2002.
16. Палкевич Я.Е. Выживание в городе. – М., 1992.
17. Петричка Р. Головне завдання журналіста – вижити [Електронний ресурс] / Руслан Петричка // Українська правда. – Режим доступу до ст.: http://www.pravda.com.ua/inozmi/voa/2014/07/14/7031886/view_print/ (Назва з екрану).
18. Практичні поради журналістам. – К., 1998.
19. Психологи о терроризме (круглый стол) // Психологический журнал. – Т. 16. –1995. – № 4.
20. Психология экстремальных ситуаций / сост. А.Е.Тарас, К.В.Сельченко. – Минск, 1999.
21. Терновой Н.К., Соловьев А. Е. Все решают секунды. – К., 1989.
22. Цвилюк Г.Е. Школа безопасности. – М., 1997.
23. Шаблювский В.Е. Цену своей жизни спроси у похитителей // Супер-Волонтер. – 2003. – № 1.
24. Эмеритус С. Если у вас конфликт с милицией. – Донецк, 1999.
25. Як журналістам спланувати відрядження у зону бойових дій [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://www.telekritika.ua/profesija/2014-07-13/95733> (Назва з екрану).

Загальні компетентності:

Застосувати знання в практичних ситуаціях;
спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
опанувати знання та розуміти предметну сферу й професійну діяльність;
бути критичним і самокритичним;
бути здатним до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
спілкуватися з представниками професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
бути здатним до міжособистісної взаємодії;
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
бути здатним до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях;

Фахові компетентності:

Формувати інформаційний контент;
створювати інформаційний продукт;
створювати і контролювати командну професійну діяльність;
здатність ефективно просувати створений медійний продукт
здатність проводити дослідження для ефективного просування недійного продукту.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння

Передбачити реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення і методи не соціальнокомунікаційних наук
Практикувати ведення розмови, демонструючи уважне сприйняття розмови і реакцію на співрозмовника

Застосування знань та розуміння (уміння):

Зважати на інтереси та погляди співрозмовника, аудиторії
Демонструвати повагу до різноманітності та мультикультурності
Виокремлювати у виробничих ситуаціях під час виконання завдань факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань і які не вдається відтворити, що передбачає необхідність у самоосвіті та професійному вдосконаленні
Координувати роботу колег
Пропонувати створений медійний продукт